

Försäkringskassans bedömning av försäkringstillhörighet för familjemedlemmar till ambassadanställda

Försäkringskassan handlägger ett antal ärenden som rör försäkringstillhörighet för familjemedlemmar till utsända anställda vid svenska beskickningar i andra EU-länder. Såvitt framgått har familjemedlemmarna inte utövat/ska inte utöva någon förvärvsverksamhet i det mottagande EU-landet.

I förordning (EG) 883/2004 finns bestämmelser som anger vilket lands sociala trygghetssystem personer som rör sig inom EU ska omfattas av.

Wienkonventionen innehåller regler om diplomatiska företrädare och deras familjemedlemmars privilegier och immunitet. Enligt artikel 8.1 i förordning (EG) 883/2004 ersätter dock förordningen inom sitt tillämpningsområde alla konventioner om social trygghet som är tillämpliga mellan medlemsländerna. Detta gäller under förutsättning att dessa konventioner inte har förts in i bilaga II till förordningen. Wienkonventionen finns inte införd i den bilagan.

Försäkringskassan anser mot bakgrund av det nämnda att reglerna om social trygghet i förordning (EG) 883/2004 har företräde framför reglerna om socialförsäkring i artikel 33 och artikel 37 i Wienkonventionen. (se även Försäkringskassans vägledning 2004:11, version 4, s. 144).

Enligt artikel 11.3 b) förordning (EG) 883/2004 omfattas en offentligt anställd av lagstiftningen i den medlemsstat till vilken den förvaltning som sysselsätter denne hör. Någon lagvalsregel särskilt för familjemedlemmar till den anställde finns inte i förordningen. Det innebär att allmänna lagvalsregler gäller för familjemedlemmar. För en icke-förvärvsaktiv, som alltså kan vara familjemedlem till en person som är offentligt anställd enligt 11.3 b), anger artikel 11.3 e) i förordningen att de ska omfattas av den lagstiftning där de är bosatta. Med bosatt menas stadigvarande bosatt (se artikel 1 j) förordning (EG) 883/2004.

Bosättningsbedömningen enligt förordning (EG) 883/2004 för en icke-förvärvsverksam familjemedlem till en utsänd anställd vid en svensk beskickning i annat EU-land kan utmynna i att familjemedlemmen anses bosatt antingen i det mottagande landet eller i Sverige. Svenska regler om bosättning i 5 kap. 2-8 §§ SFB ska inte tillämpas i dessa fall eftersom det EU-rättsliga bosättningsbegreppet så som det framgår av förordning (EG) 883/2004 och förordning (EG) 987/2009 ska tillämpas i samordningssituationer. Se vidare Försäkringskassans vägledning 2004:11, version 4, avsnitt 6.10 och avsnitt 17 om den EU-rättsliga bosättningsbedömningen och hur den ska göras.

I detta sammanhang kan nämnas att en familjemedlem till den anställde kan ha rätt till vissa förmåner från den anställdes försäkringsland om någon rätt till förmåner inte finns i bosättningsstaten, se t.ex. artikel 17 förordning (EG) 883/2004.

Med hänsyn till den ofta starka anknytningen till ”utsändningslandet” för hela den diplomatiska företrädarens familj bör dock familjemedlemmen normalt kunna anses ha sitt intressecentrum i Sverige och därför anses stadigvarande bosatt här under utsändningstiden. Det kan anses följa av familjens anställningsförmåner under utlandstjänstgöringen, folkbokföring i Sverige och regleringen i Wienkonventionen (även om förordningen tar över). Vid prövningen enligt förordningen kan det alltså presumeras att familjemedlemmen har sitt intressecentrum i Sverige om det inte är något speciellt som talar emot detta. En utredning och prövning måste dock göras i varje enskilt ärende eftersom omständigheterna kan variera avsevärt från fall till fall.